

21. YÜZYIL MUTFAĞINDA NELER DEĞİŞTİ?

Yrd.Doç.Dr.Deniz Ayşe YAZICIOĞLU

Khas öğretim üyesi

Mutfakların geleceğini; değişen yaşam biçimleriyle birlikte, teknolojideki gelişmeler ve yeni malzemeler de belirleyecektir. Akıllı çekmeceler, tasarımıyla işlevselliğin ideal birleşimi olan elektronik kalkar kapak donanımları, tek bir dokunuşla dolapların otomatik olarak açılmasını sağlayan dokunmatik sistemler, 21. yüzyılın mutfaklarına damgasını vuran ürünlerden sadece birkaçıdır. Son teknolojiyle donatılmış bu ürünler birçok tasarımcının hayal gücünü harekete geçirerek, sıra dışı, yeni yaşam biçimlerini yansıtan ve işlevsel mutfaklar tasarlamalarına yardımcı olacaktır.

Günümüz mutfaklarını biçimlendiren önemli donanımlardan biri olan akıllı çekmece ve kiler sistemleri; dolap ya da çekmecelerin ön paneline hafifçe dokunularak sessizce açılıp kapanmasını sağlar. Aynı zamanda bu mekanizma çekmecenin hareketi herhangi bir şekilde engellendiğinde güvenle durmasına yardımcı olur. Geleceğin mutfaklarında sıklıkla kullanılacak olan bir diğer yenilik ise kalkar ve kalkar-katlanır kapaklara uygun geliştirilmiş elektrikli makas donanımlarıdır. Ahşap kapaklar ve alüminyum çerçeveli kapaklar için üretilen bu donanımlar, hem tek hem de çift kanatlara uygulanabilir. Uzaktan kumandah programlanabilir açma düğmesi, birden çok makas donanımını çalıştırmaktadır. Sessiz hareket ve entegre yavaş kapanma özelliği sunmasının yanında elektrik kesintisi durumunda çalışmaya imkan verir.

Çağdaş mutfakların önemli ürünlerinden bir diğeri ise akıllı tabaklıklardır. Tüm araç gereçler ve özellikle tabaklar, kullanım sıklığına bağlı olarak kategorize edilerek dolap içlerine yerleştirilmektedir. Özel günler için ayrılan takımlarla gündelik tabaklar kullanım sıralamasına göre dolap ya da çekmece içlerindeki yerlerini alırken, ihtiyaca göre kolay erişilebilecek en uygun alanlar seçilir. Ancak gösterilen maksimum özene rağmen tabaklar üst üste dizilerek saklandığında küçük ya da büyük kırıklarla zarar görmelerinin önüne geçilemez. Bu nedenle tabakları ve diğer gereçleri yerleştirirken hem organizasyon sağlayacak hem de zarar görmelerine engel olacak akıllı tabaklık sistemleri geliştirilmiştir. Bu sistemler tabakları diğer gereçlerden ayırarak kolay bulunabilir hale getirir. Böylece çekmece içindeki tabaklar özel bir düzenleme sistemiyle yer kaplamayan mutfak elemanlarına dönüşür.

Mutfaklardaki bir diğer yenilik bas aç çekmece ve dolap çözümleridir. Bunlar kulpsuz tasarımları mümkün kılan özel ray, kalkar kapak mekanizmaları ve menteşeler işlevsel çözümler sunar. Dolap ya da çekmece kapaklarının güç gerektirmeden, hafif bir dokunuşla açılmasını sağlayan bu sistemler dış görünüşte kulpların olmaması nedeniyle mutfağa yalın ve şık bir görünüm de kazandırır. Bas aç kalkar kapak makas donanımları hem alüminyum çerçeveli hem de ahşap kapaklarda kullanıma uygun alternatiflere sahiptir. Bu alternatifler arasından seçim yapılırken kapak ağırlığı ve dolap ölçülerine dikkat edilmelidir. Büyük kiler dolapları ve tezgah üstü dolaplarda da kullanılabilen bu sistemler bir noktadan dokunularak açılır ve kapanırken mıknatıs ya da çıtçıtli mekanizma sayesinde sabitlenmektedir.

Tüm bu ve benzeri çok sayıda yeniliğe rağmen mutfaklar hâlâ evlerin tehlike potansiyeli en yüksek yerleridir. Özellikle çocuklar için görünen ya da görünmeyen riskleri ortadan kaldırmaya yönelik çeşitli tedbirlerin alınması güvenli mekanlar yaratmak açısından önem taşımaktadır. Bu amaçla 21. yüzyılın mutfakları için geliştirilmiş olan dokunmatik ocak ve üç kat camlı fırınlar ise kullanımı kaçınılmaz olan ısı ve ateşten korunmaya yardımcı

olmaktadır. Dokunmatik ocakların sıcak yüzey göstergeleri sayesinde çocuklar ocağın sıcaklığından korunabilir. Yemek piştikten bir süre sonra soğuyan ocak, bu süre zarfında gösterge ışığıyla uyarı verir. Öte yandan, çocukların ocağın dokunmatik düğmelerine ulaşması ve oynayıp tehlike oluşturmaları da ayrıca tasarlanmış emniyet ventili, düğme kiti sayesinde engellenmektedir. Üç kat camlı fırınlar sayesinde ise fırın kapağının en dışta kalan camı soğuk kalır. Böylece çocuklar fırın camına dokunsa bile elleri yanmaz. Ayrıca fırının gömülebilen basçek (pushpull) düğmeleri sayesinde yemekler pişerken çocukların programlarla oynaması engellenir.

Çağımızın en büyük problemi olan doğal kaynakların etkin bir biçimde kullanılması gereği 21. yüzyıl mutfak tasarımlarına da yansımıştır. LED (light emitting diode-ışık yayan diyot)

aydınlatma teknolojisiyle, enerji tasarrufu ve yüksek aydınlatma gücü elde edilebilir. Kullanılan ileri teknoloji ve üretim kalitesiyle bu tür ürünler sofistike bir atmosfer yaratmak için idealdir. 6 mm'lik montaj derinliğiyle de esnek tasarımlara imkan veren LED spotlar en dar alanlara bile uygulanabilir. LED spotların bir diğer avantajı ise gömme ya da yarı gömme olabilmeleridir. Ayrıca isteğe bağlı olarak dokunmatik özelliği entegre edilebilir. Düşük enerji tüketimleriyle ekolojik bir ürün olan LED aydınlatma sistemleri, yüksek standart ve modern tasarım anlayışıyla ön plana çıkmaktadır. Bu modüler sistemler, alüminyum profilin üzerine monte edilebilen bir ya da daha fazla LED aydınlatmadan oluşur. Dört farklı boyda üretilen alüminyum profiller mutfak dolap altlarına, çekmece içlerine ya da camlı ünitelere konulabilir. Dolap ya da çekmecelerin kapakları açıldığında kendiliğinden çalışır ve

uzun ışık ömrüyle ekonomik bir çözüm sunar. Raf altlarını aydınlatan LED sistemler mutfak tezgahları, eviye ve ocağı konforlu ve verimli kullanılır hale getirir. Özellikle 15 kg taşıma kapasiteli askı borulu raf altı aydınlatma sistemi ise hem estetik hem de işlevsel bir çözüm sunar.

Mutfaklara yüksek performans kazandırmada, akılcı çözümlere ulaştıran depolama fikirleri çok önemlidir. Yükseklikleri ayarlanabilen mekanizmalar, yukarı doğru açılan stor sistemleri, farklı işlevli çekmece ve dolap üniteleri bir mutfak metrekaresinden beklenmeyecek oranda tam fonksiyonlu bir yaşam alanına dönüştürebilir.

Mutfakta pencerelerin bulunduğu yerlere üst dolap konulamayacağı için depolama ile ilgili alan kaybı olacaktır. Ancak tam fonksiyonlu bir mutfakta bu tip bölgeler için istenildiğinde otomatik olarak tezgahın arkasından yükselen ve üst dolap görevi yapan üniteler kullanılabilir. Bu üniteler iş bittiğinde alçaltılabilmekte ve tezgahla aynı seviyeye gelmektedir. Ayrıca hareketli ünitelerin üst kısmı tezgah malzemesiyle aynı yapılarak kapalı halde iken ilave çalışma alanı olarak da kullanılabilir. Tam fonksiyonlu bir mutfakta pişirme alanının alt kısmına hareketli çekmeceler konulabilir. Bu çekmeceler hem depolama hem de oturma elemanı olarak kullanılabilir. Ayrıca pişirme ünitesinin olduğu kısım otomatik olarak yükseltip alçaltılabilir; böylece ister oturarak ister ayakta rahatlıkla çalışılabilir. Yemek masası olarak kullanılan çok fonksiyonlu bir mobilya değişebilen tasarımıyla bir mutfak tam fonksiyonlu bir mekana dönüştürebilir. Böyle bir masanın her iki yarısı yukarı aşağı otomatik olarak hareket edebilmektedir. Bir yarısı yukarı doğru yükseldiğinde sıcak ve soğuk içeceklerin hazırlanabileceği bir üniteye dönüşür. Su ısıtıcısından çay makinasına kadar tüm elektrikli aletlerin kullanılacakları şekilde elektrik donanımı olan bu masanın aynı zamanda içkilerin soğuk kalmalarını sağlayacak bir bölümü de bulunmaktadır. Masanın tek tarafı yukarı kaldırılmışken bar ünitesi gibi de kullanılmakta ve hazırlanmış soğuk ya da sıcak içecekler burada keyifle içilebilmektedir.

Masanın diğer yarısı otomatik olarak yukarı kaldırıldığında ise bilgisayarın ve evrakların konulabileceği çeşitli rafların olduğu ufak bir ofise dönüşmektedir. Bu özelliği sayesinde bir yandan yemekler pişerken bir yandan acil işler rahatlıkla tamamlanabilmektedir.

Tam fonksiyonlu bir mutfakta cihazların alt kısmındaki işlevsel çekmeceler fırından alınacak sıcak yemeklerin konulması için birer hizmet servis alanı olarak kullanılabilir. Bu işlevsel çekmecelerden bazıları ise içecek ya da yiyecek hazırlarken gerekli olan gereçlerin depolanmasını sağlayarak kullanıcıya kolay erişim imkanı sunmaktadır.

Tam fonksiyonlu mutfaklar çok sayıda yeni fikri barındırdıkları için gelecekte içerisinde yaşayacağımız akıllı mekanların temsilcileri olacaklardır. Birçok tasarımcı bu yeni fikirlerden yola çıkarak sıra dışı mutfaklar tasarlayacak ve bu şekilde kullanıcı için hayatı daha keyifli hale getireceklerdir.

